

NĂDEJDEA NOASTRĂ

Cuvinte despre Fericiri —
tâlcuiri, pilde și istorisiri

traducere din limba bulgară de
VALENTIN-PETRE LICĂ

PREȘANIA

CUPRINS

PAGINA 6	CAPITOLUL I DESPRE FERICIREA CREȘTINULUI
PAGINA 18	CAPITOLUL II FERICIREA ÎNTÂIA
PAGINA 42	CAPITOLUL III FERICIREA A DOUA
PAGINA 66	CAPITOLUL IV FERICIREA A TREIA
PAGINA 90	CAPITOLUL V FERICIREA A PATRA
PAGINA 116	CAPITOLUL VI FERICIREA A CINCEA
PAGINA 148	CAPITOLUL VII FERICIREA A ȘASEA
PAGINA 180	CAPITOLUL VIII FERICIREA A ȘAPTEA
PAGINA 214	CAPITOLUL IX FERICIREA A OPTA
PAGINA 250	CAPITOLUL X FERICIREA A NOUA

CAPITOLUL I

DESPRE FERICIREA CREȘTINULUI

*„Fericiți toți cei ce se tem de
Domnul, care umblă în căile
Lui.” /Ps. 127, 1/*

Omul nu e zidit pentru chinuri, ci pentru fericire! Despre aceasta mărturisește vrednicia sufletului omenesc. Dumnezeu a blagoslovit să îl zidească asemenea Sieși. L-a zidit după chipul Său /Facerea 1, 27/ și a dorit să se odihnească în el ca în casa Sa. El este locaș al harului, biserică a Sfântului Duh, mireasă a lui Hristos! Sfântul Macarie Egipteanul spune: „Așa precum cerul și pământul au fost zidite de Dumnezeu pentru ca omul să locuiască în ele, tot astfel El a zidit trupul și sufletul omului ca locaș al Său, ca să se sălășluiască și să se odihnească în trupul lui (al omului) ca în casa Sa și să aibă mireasă minunată sufletul iubit, zidit după al Său chip... De aceea Apostolul grăiește: «a căruia casă suntem noi.»” /Evrei 3, 6/

PĂCATUL, TÂLHARUL CARE RĂPEȘTE FERICIREA OMULUI

Sufletele noastre zidite după asemănarea lui Dumnezeu s-au făcut de nerecunoscut în căderea lor păcătoasă. Păcatul le-a îndepărtat de chipul lor luminos dintâi. Vina pentru aceasta o purtăm numai noi, care de bunăvoie ne dăm păcatului. Pentru că sufletul este nevăzut, noi, obișnuți cu păcatul, liniștiți îl întinăm cu fărădelegi, fără

să ne gândim că în felul acesta el își pierde curăția cu care a ieșit din mâinile Ziditorului. Dacă am putea însă să vedem cu duhul și să privim sufletul în rușinea sa vrednică de plâns, în mijlocul tinei patimilor, ne-ar cuprinde groaza. Din lăcaș al Sfântului Duh, el s-a prefăcut în sălaș al diavolilor. Din casa harului, a ajuns groapă a rătăcirilor. Din mireasă a lui Hristos, a decăzut în cuib de patimi întunecate!

Prin căderea în păcat, omul și-a trădat menirea. El nu trebuie să fie ceea ce păcatul a făcut din el. Se cade ca el să se unească iarăși cu Dumnezeu. Altminteri, pierzând calea vieții sale, niciodată nu va ajunge la acea stare fericită pentru care a fost zidit. Dacă ne întrebăm oare de ce este omul atât de nefericit, chiar și atunci când are tot ce îi trebuie pentru viața de aici: și sănătate, și averi, și desfătări lumești, vom vedea că îi lipsește unirea cu Dumnezeu. Iar el a rupt legătura cu Ziditorul său pentru că s-a alipit de păcat. Despărțit de Dumnezeu, el este neliniștit, căci numai Dumnezeu poate dărui sufletului fericirea după care el tânjește, pentru care l-a și zidit.

Dumnezeu a făcut și face totul pentru a-l uni pe om cu El. El ne-a răscumpărat din păcat, dând pentru noi „pe Fiul Său Cel Unul născut...”, ca tot cel ce crede întru El să nu piară, ci să aibă viață veșnică.” /Ioan 3, 16/

„Închipuie-ți, grăiește Sfântul Macarie, că regele a aflat un om sărac, tot acoperit cu lepră, și nu se rușinează de el, ci pune leacuri pe rănilor lui, să-i tămăduiască cojile rănilor lui, și în cele din urmă l-a și așezat la masa împărătească, l-a înveșmântat în porfiră și l-a făcut împărat. Așa a făcut și Dumnezeu cu neamul omenesc, a spălat rănilor oamenilor, le-a tămăduit, i-a primit în camera cerească de nuntă. Atât de mare este vrednicia creștinilor; nu se asemuiește cu nimic!”

Dacă cineva însă, după ce a fost tămăduit de lepră, iarăși se dă pe sine păcatelor, se va face asemenea orașului care nu are

ziduri și în care fără opreliște intră tâlharii, pe unde voiesc, și îl jefuiesc, iau pradă și pun foc. Aceasta este starea creștinului care nu poartă de grijă sufletului său. La el vin duhurile viclene și îi pustiesc mintea, împrăștiindu-i gândurile după amăgirile păcătoase ale lumii acesteia. Un astfel de om poate părea bun din afară, poate să fie foarte învățat în știință și artă, dar în lăuntrul său este nefericit din clipa în care s-a predat păcatelor, de cum a rupt legătura sa cu Dumnezeu, pentru că nu urmează îndemnurile cugetului său. În inimă i se ascunde o rădăcină amară, rădăcina patimii, care îi amărăște viața. El hrănește, de bunăvoie, în sufletul său, un tâlhar cumplit, care îi răpește fericirea. Dacă nu vrea să se lupte cu păcatele sale, să smulgă rădăcina amară, să izgonească pe tâlharul cel cumplit, patimile lui tot mai mult îi vor otrăvi inima, se vor revărsa de acolo și vor întuneca și puținele bucurii rămase în viața lui, până ce, în cele din urmă, îl duc încă din viața aceasta la chinurile înfricoșătoare ale iadului. Și atunci el, încă în viață fiind, va încerca aceste chinuri ale iadului, ca să vadă că ele nu sunt născocire a cugetelor evlavioase, ci realitate neîndoielnică. „De aceea, ostenește-te, povățuiește Sfântul Macarie, să-ți înfrânezi pâraiele patimilor, căci altminteri vei cădea în mii de răutăți și te vei înspăimânta, surprins asemenea boierului bogat, fără de grijă, dar pe care dintr-odată îl prind slujitorii stăpânului și, ducându-l la el, îi spun: «Ești învinuit de fărădelegi și te așteaptă osânda morții»». Înfricoșat de această veste, el își pierde și mintea, și graiul și împietrește de înfricoșare.”

CĂILE DE ÎNTOARCERE LA FERICIRE

Ce trebuie să facă omul pentru a reface legătura sa cu Dumnezeu și să afle fericirea pierdută? Trebuie să înțeleagă menirea sa înaltă, să înțeleagă că păcatul este prietenul său

amăgitor și cel mai cumplit vrăjmaș, să rupă legătura cu păcatul și să se întovărășească din nou cu Dumnezeu. Trebuie să arate dorința să se mântuiască. Unirea cu Dumnezeu este lucrarea voii celei bune.

Unirea noastră din nou cu Dumnezeu se înfăptuiește prin pocăință. Menținerea legăturii noastre cu Dumnezeu se face prin împlinirea poruncilor Lui. Cel ce merge pe căile lui Dumnezeu va veni la El și la El va afla toată fericirea sa pierdută. Numai *pocăința* este pregustare de-acum a bucuriei, căci ea liniștește cugetul, care este bici, izgonește păcatul, care este bold în trup și alungă patima, care este chinuitoare și pricinuiește numai suferință.

De îndată ce se pocăiește și nu mai iubește păcatul, omul iubește pe Dumnezeu. Iar în iubirea pentru Dumnezeu este ascunsă toată fericirea noastră. Pentru aceasta Domnul Iisus Hristos ne-a dat, ca îndatorirea cea dintâi, iubirea de Dumnezeu.

Dar cum să-L iubim pe Dumnezeu? Sfântul Vasile cel Mare spune: „Dragostea de Dumnezeu nu este ceva care se dobândește prin știință. Nu am învățat de la cineva să ne minunăm de lumină, să fim iubitori de viață. Nimeni nu ne-a învățat să ne iubim părinții și învățătorii. Tot așa, nu este cu putință să învățăm iubirea de Dumnezeu din afară, ci odată cu alcătuirea omului este pusă în noi, ca o sămânță, toată legea care singură cuprinde imboldurile ce ne îndeamnă să-L iubim pe Dumnezeu.” Dacă dragostea de Dumnezeu nu ne-ar fi proprie, Dumnezeu nu ne-ar fi poruncit-o. Cel ce se înfrânează de la rău nu se întreabă cum să-L iubească pe Dumnezeu. Ura lui față de păcat este deja în el vădine a iubirii de Dumnezeu. Încordarea voinței lui în a săvârși poruncile lui Dumnezeu este semn al iubirii de Dumnezeu. Lepădarea lui de desfătărilor păcătoase, sau săvârșirea unei nevoițe plină de osteneală, de asemenea, grăiește despre dragostea de Dumnezeu. De aceea Mântuitorul

spune: „De Mă iubiți pe Mine, poruncile mele păziți.” /Ioan 14, 15/ Cel ce vrea să-L iubească pe Dumnezeu să înceapă cu păzirea cugetului curat de păcate, pocăindu-se pentru fărădelegile săvârșite mai înainte și păzindu-se de-acum înainte să nu mai săvârșască altele ca acelea.

FERICIREA ESTE ASCUNSĂ ÎN ÎMPLINIREA VOII LUI DUMNEZEU

Din împlinirea poruncilor dumnezeiești izvorăște bucurie în suflet, liniște a cugetului, pacea harului în inimă. Ea este pregustarea raiului încă de aici de pe pământ. Cel ce plinește poruncile dumnezeiești se unește în chip tainic cu Dumnezeu, iar în unirea cu Dumnezeu, omul încearcă adevărata fericire.

Episcopul Elenopolei, Paladie, autorul minunatei cărți duhovnicești *Lavsacon*, mărturisește că în mănăstirea lui Avva Apollo erau cinci sute de monahi și cu toții erau mereu bucuroși, fără să ia aminte la marile neajunsuri și lipsuri ale viețuirii în pustie. Ei aveau o așa bucurie, cum niciun om pământesc nu poate încerca din desfătărilor trupești. Printre ei, niciunul nu era trist sau mâhnit. Avva Apollo obișnuia să spună: „Nu se cuvine să se întristeze pe calea mântuirii aceia care vor moșteni Împărăția Cerurilor. Să ofteze păgânii, să plângă iudeii, să fie mâhniți păcătoșii, dar cei ce merg pe calea cea dreaptă trebuie să se bucure!”

Această fericire au încercat-o toți creștinii credincioși lui Dumnezeu, chiar și în mijlocul necazurilor vieții. Au încercat-o și sfinții mucenici, care au îndurat chinuri nemaiauzite. Putem să o încercăm și noi, numai să ne făgăduim să fim întru totul credincioși lui Dumnezeu, până la moarte, căci această bucurie duhovnicească izvorăște din unirea cu Dumnezeu,

Care este izvorul veșnic al bucuriei adevărate. Dar de se rupe această unire prin călcarea vreunei porunci dumnezeiești, întinericul pătrunde în inimă, neliniștea în cuget, îngrijorarea, tulburarea, iadul!

Pentru a ne izbăvi din acest iad, Dumnezeu ne-a oprit să iubim lumea, adică ceea ce este păcătos în lume, ceea ce ne otrăvește viața și ne pierde sufletele. „Oricare va vrea să fie prieten lumii, vrăjmaș lui Dumnezeu se face.” /Iacob 4, 4/ Adevăratul creștin nu trebuie să iubească lumea, nici chiar pe tatăl și pe mama sa, mai mult decât pe Dumnezeu. Cu atât mai mult, el nu trebuie să iubească păcatul în locul lui Dumnezeu și pentru iubirea sa de păcat să lupte împotriva lui Dumnezeu. Lupta împotriva lui Dumnezeu este cel mai mare necaz pentru om și duce la nenorocire veșnică.

Câtă vreme plinim poruncile dumnezeiești suntem bucuroși întru Domnul. /Filipeni 4, 4/ De cum călcăm voia lui Dumnezeu, măhnirea ne năpădește sufletele. Psalmistul, care a încercat toată bucuria unirii cu Dumnezeu prin plinirea voii lui Dumnezeu, spune: „Bucura-mă-voi de cuvintele Tale, ca cel ce a aflat comoară mare.” /Ps. 118, 162/ El a încercat în faptă câtă bucurie aduc poruncile dumnezeiești sufletului întristat când sunt plinite și, de aceea, a spus: „De n-ar fi fost legea Ta gândirea mea, atunci aş fi pierit întru necazul meu. În veac nu voi uita îndreptările Tale, căci într-însele m-ai viat, Doamne. Al Tău sunt eu, mântuiește-mă, că îndreptările Tale am căutat..., că am iubit legea Ta, Doamne, iar toată ziua cugetarea mea este... Mai mult decât bătrânii am înțeles, că poruncile Tale am căutat. De la toată calea cea rea mi-am oprit picioarele mele, ca să păzesc cuvintele Tale. Cât sunt de dulci limbii mele cuvintele Tale, mai mult decât mierea, în gura mea! Făclie picioarelor mele este legea Ta și luminează cărărilor mele. Moștenit-am mărturiile Tale în veac, că bucurie inimii mele sunt ele.” /Ps. 118, 92-94, 97, 100, 101, 103, 105, 111/

Vedeți câtă bucurie pentru sufletul credincios izvorăște din plinirea poruncii lui Dumnezeu! Atâta bucurie, încât cel credincios, care a gustat din această fericire a raiului, este gata să se dea pe sine și pătimirilor, și chinurilor, și morții chiar, numai și numai să nu calce poruncile dumnezeiești, care sunt pentru el viață, mângâiere, fericire, Rai! De aceea Psalmistul spune: „Fericit tot cel ce se teme de Domnul, care merge pe căile Lui.” /Ps. 127, 1/ Sfântul Macarie spune: „Întreaga obște a sfinților proroci, apostoli, mucenici au păzit cuvântul lui Dumnezeu în inimile lor. Ei nu au avut altă grijă, ci au disprețuit cele pământești și au petrecut în porunca Sfântului Duh, alegând mai mult decât orice ceea ce este bine și bineplăcut Duhului..., alegând în locul bogăției – sărăcia, în locul slavei – umilința, în locul plăcerilor – pătimirile și în locul mâniei – iubirea, disprețuind necazurile păcătoase, care le răpeau lor pe acestea, căci vedeau în ele ajutoare pentru atingerea țintei. Și de cei buni nu s-au lepădat, și pe cei vicleni nu au învinuit, deslușind în toți slujitori responsabili ai purtării de grijă a lui Dumnezeu. De aceea, față de toți aveau bunăvoință căci, când auzeau de la Domnul: «Iertați și veți fi iertați!» /Luca 6, 37/, atunci începeau să socotească pe cei care îi ocărau ca pe binefăcători, ca prilejuitori de iertare a ocărilor. Este cu neputință să se mântuiască omul altfel decât prin aproapele său. De aceea, pliniți legea duhovnicească! De aceea cei ce plinesc legea duhovnicească iubesc nu numai pe cei binefăcători ai lor, ci și pe prigonitorii și hulitorii lor.”

Un oarecare monah era atât de vesel în duh cu cât îl umileau și în batjocoreau mai mult. El spunea: „Acea care ne umilesc și ne batjocoresc ne oferă prilej de propășire, iar aceia care ne laudă vatămă sufletele noastre.” Cel ce plinește poruncile lui Dumnezeu este fericit! Nu despre asta spune Mântuitorul nostru Iisus Hristos: „Când știți acestea fericiți sunteți dacă le veți face.” /Ioan 13, 17/?

**TREBUIE SĂ NE OSTENIM
PENTRU DUMNEZEU,
PENTRU A DOBÂNDI FERICIREA**

În zadar caută lumea fericirea aici, unde ea nu se află în mâncare, în băutură, în petreceri, în întâlniri, discuții, plăceri zgomotoase, dansuri, distracții, teatru, circuri și altele. Câtă vreme ești în mijlocul distracțiilor, uiți de tine și te simți puțin fericit. Dar de cum s-a sfârșit petrecerea și te întorci acasă, pustiul iarăși pune stăpânire pe tine. Nemulțumirea, plictisul, chinul te întovărășesc și te țin în puterea lor cea rea. Cât este de neobișnuit că pustnicii care viețuiesc în unire cu Dumnezeu, care nu au nicio desfătare și nicio plăcere, care nici măcar oameni nu văd, cântă, se bucură și nu cunosc ce este plictiseala! Cum este asta cu puțință? Ei au aflat izvorul fericirii – Dumnezeu – și se adapă din el cu bucurie duhovnicească până se satură. O astfel de bucurie duhovnicească putem să avem și noi, cei ce viețuim printre deșertăciunile lumii acesteia, dacă suntem în legătură cu Dumnezeu.

Firește, această bucurie nu se dă dintr-odată. Ea se câștigă cu osteneală. Pustnicii trebuiau să se lupte cu multe ispite și păcate, să biruie multe pofte și aplecări, până ce au ajuns la fericita unire cu Dumnezeu. Nici pentru noi nu este altă cale de mântuire în afară de calea luptei cu păcatul, care uneori este foarte grea, dar întotdeauna bogat răsplătitoare. Sfinții Apostoli ne învață că „prin multe dureri trebuie să intrăm în Împărăția lui Dumnezeu.” /Fapte 14, 22/

Dacă ne punem întrebarea de ce noi nu suntem fericiți, fiind în chip părelnic creștini credincioși, va trebui să ne răspundem: pentru că, stăruind să împlinim poruncile lui Dumnezeu, nu încetăm a săvârși păcate. La bine adăugăm și răul, la miere otravă. În felul acesta întunecăm bucuria binelui cu amărăciunea

răului. Cele adunate prin nevoință le risipim prin patimi. /Iacob 4, 3/ De pildă, dăm milostenie și ne mândrim cu asta; postim cu trupul, dar ne lăsăm târați de dorințe și fapte păcătoase; ne desfătăm în har cu rugăciune și citire de cărți duhovnicești, iar după aceea săvârșim lucruri nebineplăcute lui Dumnezeu, pentru care cugetul începe să ne mustre. Ce bucurie duhovnicească poate să fie în inima care păcătuiește astfel?

Odată, șezând în chilia sa, Sfântul Arsenie cel Mare a auzit un glas care i-a spus: „Vino, și îți voi arăta lucrurile oamenilor. Și sculându-se, a ieșit, și l-a dus pe el într-un loc și i-a arătat un om tăind lemne și făcând o sarcină mare, și acela se ispitea să o ridice, dar nu putea. Și în loc de a mai lua dintr-însa, el mergând mai tăia lemne și adăuga peste sarcină. Și aceasta o făcea vreme îndelungată. Și mergând puțin mai înainte, iarăși i-a arătat lui un om stând lângă un lac și scoțând apă dintr-însul și turnând-o într-un jgheab găurit, din care curgea iarăși în lac. Și i-a zis lui iarăși: Vino să-ți arăt alta. Și a văzut o biserică, și doi oameni călare pe cai ținând o prăjină de-a curmezișul, unul împotriva altuia. Și voiau să intre prin ușă, și nu puteau, pentru că era prăjina de-a curmezișul, și nu s-a smerit niciunul pe sine înapoia celuilalt, ca să întoarcă prăjina de-a dreptul, și pentru aceasta au rămas afară de ușă (biserică). Când Sfântul Arsenie s-a arătat nedumerit, neștiind ce înseamnă toate acestea, Îngerul i-a dat următoarea lămurire: «Aceștia sunt oamenii care poartă cu mândrie cumpăna, ca și cum ar fi a dreptății, și nu s-au smerit ca să se îndrepteze pe sine și să călătorească pe calea cea smerită a lui Hristos. Iar cel ce tăia lemne este omul cel întru multe păcate, care, în loc de a se pocăi, adaugă alte fărădelegi, întru păcatele sale. Și cel ce scotea apa este omul cel ce face lucruri bune, dar pentru că are întru dânsel amestecare rea, cu aceasta a prăpădit și lucrurile cele bune ale sale. Deci tot omul trebuie să fie treaz la lucrurile sale, ca să

nu se ostenească în deșert. Omul care lua apă înseamnă pe aceia care săvârșesc fapte bune, dar în zadar se ostenesc, căci sufletul lor este găurit de păcate de care ei nu vor să se lepede pentru a ține harul în suflet și să se bucure în Duhul Sfânt. Și cei doi bărbați rămași în afara bisericii sunt aceia care săvârșesc faptele bune cu mândrie și nu vor să meargă pe calea duhovnicească a smereniei. Pentru aceasta și rămân afară de Împărăția Cerurilor».”

Omul care, săvârșind binele, înclină și spre păcat, intră în unire cu diavolul. Despre astfel de creștini Sfântul Macarie spune: „Mulți, deși le este dat harul, nu știu că sunt jefuiți de păcat. Închipuiți-vă că în casa cuiva trăiesc o fată tânără și un bărbat tânăr. Tânăra, mințită de bărbat, în cele din urmă încuviințează, preacurvește și se face de dispreț. Astfel și șarpele înfricoșător al păcatului petrece în suflet, îl ispitește și îi șoptește să păcătuiască. Dacă sufletul omului încuviințează, intră în unire cu răutatea netrupească a diavolului. Astfel preacurvește în inimă acela care primește în inima sa gândul celui viclean și încuviințează la el. De aceea măsura nevoinței tale este aceasta: să nu preacurvești în gândurile tale, ci cu mintea să te împotrivești ispitelor, să duci război lăuntric, să te lupți cu patima, să nu o ascuți, să nu cauți desfătare cu ea în gândurile tale. Și dacă Domnul află în tine această pregătire, în ziua cea din urmă te va primi în Împărăția Sa.” Înfricoșătoare este starea omului ce se află de bunăvoie în puterea diavolului. El este străin de bucuria harului și în lumea aceasta și în cea de dincolo.

PORUNCILE LUI HRISTOS DESPRE FERICIRE

Iisus Hristos vrea să ne facă părtași la fericirea celor credincioși, și de aceea ne-a lăsat minunatele Sale fericiri, nouă la număr, care, ca niște pietre de hotar, sunt

așezate de-a lungul căii vieții duhovnicești, spre a însemna treptele propășirii noastre. Începând cu smerenia, această temelie unică a vieții în har, fericirile ne duc pe calea faptelor bune până la vârful lor cel mai înalt, jertfirea de sine, care, însuflețită de dragostea curată față de Dumnezeu, este gata să primească cu bucurie și nevoința mucenicească pentru Hristos.

Mântuitorul nostru nu a dat înaltei Sale învățături despre fericiri chipul unor porunci aspre. El nu a voit să îi facă pe oameni buni cu sila. El a arătat doar cât de minunate sunt bu-
nele făptuiri, cât de fericit se simte omul când este în unire cu Dumnezeu și se scaldă în har și lumină. El vrea să îi îndemne pe credincioși să simtă singuri bucuria izvorâtă din unirea cu Dumnezeu, să preguste fericirea raiului făgăduit, spre a porni de bunăvoie pe calea desăvârșirii duhovnicești de sine. Pentru îmbărbătarea voii, care de obicei greu se urnește pe calea cea grea a nevoinței, Iisus Hristos a legat de fiecare fericire o făgăduință a unei răsplătiri în veacul viitor, unde fiecăruia i se va da după faptele lui. /cf. Matei 16-27/

Începând din capitolul următor vom urmări fiecare fericire în parte. Să ne rugăm Domnului nostru să ne dea putere și învățătură nu numai să ascultăm cuvântul lui Dumnezeu, dar și să-l plinim în viață, căci nu ca ascultători ai legii ne vom face drepti înaintea lui Dumnezeu, ci ca plinitori ai legii vom fi îndreptați, /cf. Rom. 2, 13/ după cuvintele lui Hristos: „Feriți aceia care aud cuvântul lui Dumnezeu și îl păzesc pe el.” /Luca 11, 28/

Stih de aur: „Fericit bărbatul care se teme de Domnul; întru poruncile Lui va voi foarte.” /Ps. 111, 1/